

חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), תש"ט—1949*

פרק ראשון: פירושים

1. שירות צבאי ושירות חלקי.

(א) שירות צבאי, לצורך חוק זה, הוא —

(1) שירות מלא בצבא־הגנה לישראל;

(2) כל שירות אחר ששר הבטחון יכריז עליו, בהכרזה שתפורסם ברשומות, שהוא שירות צבאי.

(ב) שירות חלקי, לצורך חוק זה, הוא שירות ששר הבטחון יכריז עליו, בהכרזה שתפורסם ברשומות, שהוא שירות חלקי.

(ג) שירות ששר הבטחון הכריז עליו שהוא שירות צבאי או שירות חלקי, כאמור, רואים אותו כשירות צבאי או כשירות חלקי מיום י"ז בכסלו תש"ח (30 בנובמבר 1947), אם לא קבע שר הבטחון בהכרותו שיראו אותו כשירות צבאי או כשירות חלקי מתאריך מאוחר יותר.

2. חייל, חייל משוחרר ונכה מלחמה.

(א) חייל, לצורך חוק זה, הוא אדם בשירות צבאי שהיה בשירות צבאי ביום י"ז בכסלו תש"ח (30 בנובמבר 1947) או שהתגייס אחרי יום זה.

(ב) חייל שהיה בשירות צבאי ביום י"ז בכסלו תש"ח (30 בנובמבר 1947), רואים אותו יום כיום התגייסותו.

(ג) חייל משוחרר, לצורך חוק זה, הוא מי שהיה חייל ושוחרר מהשירות.

(ד) נכה מלחמה, לצורך חוק זה, הוא חייל משוחרר שבתקופת שירותו הצבאי, או אדם שבהיותו בשירות חלקי, לקה מצב בריאותו מחמת מחלה או חבלה, באופן שכשרו לעבודה, שהיה מסוגל לה אלמלא לקה, נפגע פגיעה של ממש.

3. מפעל ובעל מפעל.

(א) מפעל, לצורך חוק זה, הוא כל מקום עבודה, שבו מועסק לפחות עובד אחד, בין שהוא לתכלית רווחים ובין לתכלית אחרת, בין שהוא של המדינה, של רשות מקומית, של מוסד ציבורי או של גוף מאוגד ובין שהוא פרטי.

(ב) בעל מפעל — לגבי חייל או חייל משוחרר — הוא בעל המפעל שבו הועסק החייל או החייל המשוחרר סמוך לפני התגייסותו; ואם עבר המפעל מיד ליד או

* נחקבל בכנסת ביום כ"ו בניסן תש"ט (25 באפריל 1949). הצעת החוק ודבריו הסבר נתפרסמו בהצעות חוק 3 מיום כ"א באדר תש"ט (22.8.49), עמ' 7.

התמוג עם מפעל אחר או היה לחלק ממפעל אחר, רואים כבעל המפעל את מי שהוא בשעה הנידונה בעל המפעל או מי שהוא בעל המפעל אחרי ההתמוגות או בעל המפעל האחר.

(ג) בעל מפעל — לגבי אדם בשירות חלקי — הוא בעל המפעל שבו הועסק אותו אדם בשעת שירותו החלקי.

4. עובד קבוע.

(א) עובד קבוע במפעל, לצורך חוק זה, הוא —

(1) עובד שהועסק במפעל לפחות ששה חדשים רצופים; או

(2) עובד שרואים אותו כעובד קבוע, או כעובד עונתי קבוע, לפי הנהוג במפעל או בענף התעסוקה שהעובד מועסק בו, או לפי המוסכם בחוזה עבודה קיבוצי או אחר, אף אם העובד הועסק במפעל פחות מששה חדשים רצופים.

(ב) רציפות בעבודה אין רואים אותה כנפסקת על ידי שהעובד נעדר מהעבודה לרגל חופשת לידה, חופשה שנתית, חופשת חגים, או כל חופשה, פגרה או מנוחה אחרת הניתנת בהסכמת נותן העבודה, או לרגל האחד במאי, שביתה, השבתה, תאונה בעבודה או כל הפסקה זמנית או מקרית שחלה בעבודה מחמת סיבות שאין לעובד שליטה עליהן.

5. לשכת העבודה.

לשכת עבודה — לגבי מפעל — היא לשכת העבודה הכללית הנתונה לפיקוח של העבודה והביטוח העממי, אשר המפעל נמצא בתחום פעולתה.

פרק שני: החזרה לעבודה

6. חובת ההחזרה לעבודה.

(א) חייל משוחרר שסמוך לפני התגיסותו היה עובד קבוע במפעל, חייב בעל המפעל, בהתאם להוראות פרק זה —

(1) לקבלו בחזרה לעבודה שבה עבד סמוך לפני התגיסותו, בתנאים שאינם גרועים לחייל המשוחרר מן התנאים שבהם היה עובד באותה עבודה אלמלא התגייס; או

(2) אם קבלתו לעבודה האמורה ובתנאים כאמור אינה בגדר אפשרות מעשית — לקבלו לעבודה הטובה ביותר ובתנאים הטובים ביותר שהם בגדר אפשרות מעשית.

(ב) סעיף זה לא יחול על חייל משוחרר שלפני התגיסותו קיבל מבעל המפעל פיצויי-פיטורים. כן לא יחול סעיף זה על חייל משוחרר אשר אחרי התגיסותו קיבל פיצויי-פיטורים על פי הסכם בתום-לב עם בעל המפעל.

7. בקשת החזרה.

(א) בקשה להתקבל לעבודה תוגש לבעל המפעל בכתב — על ידי החייל המשוחרר, או על ידי ארגון העובדים שהוא נמנה עמו, או על ידי ארגון העובדים שעמו נמנה המספר הגדול ביותר של עובדים במפעל — תוך חמשה-עשר יום לפני שחרורו של החייל המשוחרר או תוך שלושים יום מיום שחרורו; אך אין לפסול בקשה שהגשתה במועדה נמנעה מחמת מחלת החייל המשוחרר או מכל סיבה מספקת אחרת, ובלבד שהוגשה תוך שלושים יום לאחר שניטלה המניעה.

(ב) בבקשה ייקבע יום מסויים, בתוך שלושים יום מיום הגשתה, שבו מוכן החייל המשוחרר להתחיל בעבודה.

(ג) העתק מן הבקשה יישלח ללשכת העבודה וכן לוועד העובדים במפעל, אם ישנו.

8. מועד ההחזרה לעבודה.

(א) בעל המפעל חייב לקבל את החייל המשוחרר לעבודה, כאמור בסעיף 6, ביום שנקבע בבקשה כיום שבו מוכן החייל המשוחרר להתחיל בעבודה, או — אם קבלת החייל המשוחרר לעבודה באותו יום אינה בגדר אפשרות מעשית — בתאריך מאוחר יותר בתוך שנה אחת מיום הגשת הבקשה, מיד כשקבלת החייל המשוחרר לעבודה כאמור תהיה בגדר אפשרות מעשית.

(ב) אם כתום שנה מיום הגשת הבקשה היה דיון תלוי ועומד לפני ועדת תעסוקה או לפני ועדת ערעור בנוגע לאותה הבקשה, חובת בעל המפעל לקבל את החייל המשוחרר לעבודה כאמור תעמד בעינה עד שלושים יום מיום סיום הדיון; דיון לפני ועדת תעסוקה רואים אותו כתלוי ועומד לפניו, עד שחלפה תקופת הערעור, או — אם הוגש ערעור — עד שניתנה בו החלטה או עד שהמערער חזר בו מערעורו.

(ג) הודיע בעל המפעל בכתב לחייל המשוחרר שעליו להתחיל בעבודה ביום שנקבע בבקשה כיום שבו הוא מוכן להתחיל בה, או ביום מאוחר יותר כאמור בסעיף 6 קטן (א), והחייל המשוחרר לא התחיל בעבודה תוך שלושים יום מאותו יום, פוקעת זכותו של החייל המשוחרר להתקבל לעבודה על פי סעיף 6; ואולם זכות החייל המשוחרר לא תפקע אם מחלה או כל סיבה מספקת אחרת מנעה ממנו להתחיל בעבודה תוך המועד האמור, ובלבד שהיה מוכן להתחיל בה תוך שלושים יום לאחר שניטלה המניעה.

9. חובת העסקה.

(א) חייל משוחרר שנתקבל לעבודה על פי סעיף 6, חייב בעל המפעל להעסיקו ששה חדשים מיום שנתקבל, או תקופה קצרה מזו כל זמן שהעסקתו היא בגדר אפשרות מעשית —

(1) בעבודה שאינה גרועה לחייל המשוחרר מן העבודה שאליה נתקבל, ובתנאים שאינם גרועים לו מן התנאים שבהם נתקבל; או

(2) אם העסקתו בעבודה ובתנאים כאמור אינה בגדר אפשרות מעשית — בעבודה הטובה ביותר ובתנאים הטובים ביותר שהם בגדר אפשרות מעשית.

(ב) חייל משוחרר שעל פי סעיף 6 נתקבל לעבודה שונה מן העבודה שבה עבד סמוך לפני התגיסותו, ובתוך ששה חדשים מיום שנתקבל נוצרה אפשרות מעשית להעסיקו בעבודה שבה עבד סמוך לפני התגיסותו, חייב בעל המפעל להעסיקו כך.

(ג) כל זמן שבעל המפעל חייב להעסיק את החייל המשוחרר כאמור, אין הוא רשאי לפטרו אלא בגלל התנהגות רעה חמורה.

(ד) כתום ששה חדשים מהיום שבו נתקבל החייל המשוחרר לעבודה יחולו עליו החוק, הנוהג והתנאים של כל חוזה עבודה קיבוצי או אחר החלים על פיטורי עובדים במפעל.

10. תור ההחזרה לעבודה.

(א) הוגשו לבעל מפעל אחד כמה בקשות להתקבל לעבודה, ואין זה בגדר אפשרות מעשית לקבל את כל המבקשים בעת ובעונה אחת, תקבע לשכת העבודה את תור קבלתם לעבודה.

(ב) הזכות בידי בעל המפעל, תוך שלושה ימים מהיום שבו הגיעה לידיעתו החלטת לשכת העבודה, לערער עליה לפני ועדת תעסוקה מתוך נימוק שצורך משקי מחייב שינוי החלטת לשכת העבודה. החלטת ועדת התעסוקה היא סופית.

11. נדר אפשרות מעשית.

(א) בבירור השאלה אם דבר הוא בגדר אפשרות מעשית, אין להביא בחשבון אלא —

(1) תמורות יסודיות שחלו במפעל, מאז התגיסותו של החייל המשוחרר, מחמת נזקים לבנינים או לציוד, או מחמת שינויים מהותיים בתהליכי הייצור, או מחמת צמצום ניכר, לא עונתי ואף לא ארעי, שחל בהיקף העבודה;

(2) מחלה או מום שהחייל המשוחרר לקה בהם מאז התגיסותו והפחיתו במידה של ממש את כשרו לעבוד.

(ב) יש לראות קבלת חייל משוחרר לעבודה או העסקתו כדבר שהוא בגדר אפשרות מעשית, אף אם קבלת החייל המשוחרר או העסקתו לא תיתכן אלא אם עובד שהתחיל לעבוד במפעל אחרי התגיסותו של החייל המשוחרר יפנה את מקומו לחייל המשוחרר. הוא הדין — אף אם לרגל צמצום בהיקף העבודה במפעל, שחל לאחר התגיסותו של החייל המשוחרר, לא תיתכן קבלת החייל המשוחרר או העסקתו אלא אם עובד שזכויותיו על פי חוקת התור של לשכת העבודה פחותות מזכויותיו של החייל המשוחרר יפנה את מקומו לחייל המשוחרר.

(ג) כל אימת שתתעורר השאלה אם דבר הוא בגדר אפשרות מעשית, על בעל המפעל הראיה שהדבר איננו בגדר אפשרות מעשית.

12. זכויות ותק.

חייל משוחרר שנתקבל לעבודה על פי סעיף 6 במסעל שבו נתונות לעובד או למי שהיה עובד, זכויות התלויות בוותק בעבודה, בין בתוקף החוק או על פי הנהוג או מכוח חוזה עבודה, קיבוצי או אחר, ובין באופן אחר — התקופה שבין התגיסותו ובין קבלתו לעבודה כאמור, דינה, לצורך חישוב הותק בעבודה, כדין תקופת עבודה במסעל.

13. דין חייל משוחרר שנתקבל שלא על פי בקשה.

חייל משוחרר שסמוך לפני התגיסותו היה עובד קבוע במסעל, ולאחר שחרורו התחיל לעבוד בו שלא על פי בקשה לפי סעיף 7, דינו כדין חייל משוחרר שנתקבל לעבודה על פי בקשה כאמור.

פרק שלישי: זכות עבודה לבני משפחת חיילים נפטרים ונכי מלחמה

14. פירושים.

(א) ואלה בני משפחתו של אדם שעליהם חל פרק זה:

- (1) אשה או בעל;
- (2) בנים ובנות, ובנים ובנות חורגים, שבזמן הקובע היה מחסורם עליך;
- (3) הורים, שבזמן הקובע היתה על האדם לפחות מחצית מחסורם או שעלו ארצה אחרי הזמן הקובע.

(ב) ואלה בני אדם שמתו בשירות, לצורך פרק זה:

- (1) חייל שמת בתקופת שירותו הצבאי;
- (2) חייל משוחרר שמת תוך שנה אחת מיום שזרורו מחמת מחלה שלקה בה או שהחמירה, או מחמת חבלה שנחבל, בתקופת שירותו הצבאי;
- (3) אדם שמת בהיותו בשירות חלקי;
- (4) אדם שמת תוך שנה אחת מיום היותו בשירות חלקי, מחמת מחלה שלקה בה או שהחמירה, או מחמת חבלה שנחבל, בהיותו בשירות החלקי.

(ג) הזמן הקובע הוא:

- (1) לגבי חייל או חייל משוחרר סמוך לפני התגיסותו;
- (2) לגבי אדם בשירות חלקי — שעת שירותו החלקי.

15. חובה לקבל בן-משפחה לעבודה.

(א) היה אדם בזמן הקובע עובד קבוע במסעל ומת בשירות או היה לנכה מלחמה, חייב בעל המסעל, בהתאם להוראות פרק זה, לקבל לעבודה אחד מבני משפחתו של אותו אדם, אם אותו בן-משפחה מתאים לעבודה שבה עבד אותו אדם בזמן הקובע או לעבודה אחרת הפנויה במסעל.

(ב) סעיף זה לא יחול במקרה שהאדם שמת בשירות או שהיה לנכה-מלחמה קיבל בזמן הקובע פיצויי-פיטורים מבעל המפעל, כן לא יחול סעיף זה במקרה שאותו אדם או הבאים תחתיו קיבלו אחרי הזמן הקובע פיצויי-פיטורים על פי הסכם בתום לב עם בעל המפעל.

16. הבקשה.

(א) בן-משפחה התובע לעצמו זכות להתקבל לעבודה במפעל על פי סעיף 15, יגיש בקשה לבעל המפעל, באמצעות לשכת העבודה.

(ב) הבקשה תוגש —

(1) תוך שלושה חדשים מיום קבלת הודעה על המות — אם המדובר הוא בבן-משפחה של חייל שמת בתקופת שירותו הצבאי או באדם שמת בהיותו בשירות חלקי ;

(2) תוך שלושה חדשים מיום המות — אם המדובר הוא בבן-משפחה של אדם אחר שמת בשירות ;

(3) תוך שלושה חדשים מיום השחרור — אם המדובר הוא בבן-משפחה של נכה מלחמה שהוא חייל משוחרר ;

(4) תוך שלושה חדשים מיום תום הטיפול הרפואי בנכה המלחמה — אם המדובר הוא בבן-משפחה של נכה מלחמה שהיה בשירות חלקי.

(ג) אין לפסול בקשה שהגשתה במועדה נמנעה מסיבה מספקת, ובלבד שהוגשה תוך שלושים יום לאחר שניטלה המניעה.

(ד) בבקשה ייקבע יום מסוים, בתוך שלושים יום מיום הגשתה, שבו מוכן המבקש להתחיל בעבודה.

17. סמכות לשכת העבודה.

(א) היו בני משפחה אחדים של אותו אדם תובעים לעצמם זכות להתקבל לעבודה במפעל על פי סעיף 15, תקבע לשכת העבודה למי מהם תינתן הזכות, ואין עוררים על החלטתה.

(ב) בקביעת בן-המשפחה אשר לו הזכות, כאמור, תתן לשכת העבודה את דעתה על מצבם הכלכלי של בני המשפחה.

18. דין בן-משפחה.

בן משפחה אשר לו זכות להתקבל לעבודה במפעל על פי סעיף 15, יחולו עליו הסעיפים 8, 9, 10, 11 ו-13, בשינויים ובתיאומים לפי הענין, כאילו היה חייל משוחרר אשר לו זכות להתקבל לעבודה באותו מפעל על פי סעיף 6.

פרק רביעי: זכות חייל משוחרר שהיה עובד זמני

19. זכות קדימה.

(א) חייל משוחרר שסמוך לפני התגייסותו היה עובד זמני במפעל, תהיה לו, תוך שנה אחת מיום שחרורו, זכות קדימה לקבלת עבודה באותו מפעל.

(ב) עובד זמני במפעל, פירושו, לצורך סעיף זה, מי שאיננו עובד קבוע בו ושהעסק בו לפחות ארבעה שבועות רצופים; ורציפות בעבודה אין רואים אותה כנפסקת על ידי שהעובד נעדר מעבודה במקרים המפורטים בסעיף 4 (ב).

פרק חמישי: מנגנון ביצוע

20. ועדות תעסוקה.

(א) שר הבטחון ימנה ועדות תעסוקה לצורך חוק זה.

(ב) ועדת תעסוקה יכולה להיות כללית, או מיוחדת לשטח מסוים או לענף תעסוקה מסויים.

(ג) כל ועדת תעסוקה תהיה של שלושה חברים שאחד מהם יתמנה כיושב ראש הועדה, אחד יתמנה מתוך מועמדים שיוצעו על ידי ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה, ואחד יתמנה מתוך מועמדים שיוצעו על ידי ארגוני נותני עבודה רפרזנטטיביים במדינה.

(ד) הודעה על מינוי ועדת תעסוקה ועל כתבתה תפורסם ברשומות.

21. סמכויות ועדת תעסוקה.

(א) אדם הטוען שחוק זה מקנה לו זכויות ושזכויותיו אלה מקופחות (הנקרא להלן "תובע"), רשאי תוך זמן המתקבל על הדעת לפנות לוועדת תעסוקה בבקשה שתפסוק בכל ענין הנוגע לזכויותיו האמורות.

(ב) ועדת תעסוקה צריכה, ככל האפשר, לדון ולפסוק בכל בקשה תוך חמשה עשר יום מיום הגשתה.

(ג) מצאה ועדת תעסוקה שבעל מפעל לא קיים חובה המוטלת עליו כלפי התובע לפי חוק זה, רשאית היא לצוות על אותו בעל מפעל (הנקרא להלן "הנתבע") אחד משני הצווים הבאים, או את שניהם כאחד, או אחד משניהם לפי ברירת בעל המפעל:
(1) צו לקבל את התובע לעבודה, בתנאים, בזמן ובמקום שתקבע ועדת התעסוקה;

(2) צו לשלם לתובע סכום, שייקבע בצו, כפיצויים על הפסד שנגרם לתובע מחמת שהנתבע לא קיים חובה המוטלת עליו כלפי התובע על פי חוק זה; סכום הפיצויים יהיה שווה לשכר שהתובע היה מקבלו, לדעת ועדת התעסוקה, אילו קיים הנתבע את חובתו והיה מעסיק את התובע כל התקופה שבה חייב היה הנתבע להעסיקו.

22. ועדות ערעור.

- (א) לצורך שמיעת ערעורים על החלטות ועל צווים של ועדות התעסוקה יוקמו ועדות ערעור שיתמנו על ידי שר הבטחון.
- (ב) ועדת ערעור יכולה להיות כללית, או מיוחדת לשטח מסויים או לענף תעסוקה מסויים.
- (ג) כל ועדת ערעור תהיה של שלושה חברים שיתמנו כדרך שמתמנים חברי ועדת תעסוקה; אלא שהיושב ראש של ועדת ערעור יהיה שופט בית משפט מחוזי שיתמנה לפי המלצת שר המשפטים.
- (ד) הודעה על מינוי ועדת ערעור ועל כתבתה תפורסם ברשומות.

23. זכות ערעור.

- (א) על כל החלטה ועל כל צו של ועדת תעסוקה אפשר לערער לפני ועדת ערעור תוך עשרה ימים מיום מסירת ההודעה על ההחלטה או הצו לתובע ולנתבע.
- (ב) זכות הערעור ניתנת:
- (1) לתובע;
 - (2) לנתבע;
 - (3) לארגון העובדים שהתובע נמנה עמו;
 - (4) לארגון העובדים שעמו נמנה המספר הגדול ביותר של עובדים במפעלו של הנתבע;
 - (5) לארגון נותני העבודה שהנתבע נמנה עמו.
- (ג) אין להתחיל בדיון בפני ועדת ערעור לפני תום תקופת הערעור, ואם הוגשו בענין אחד יותר מערעור אחד, יאוחדו כל הערעורים הנוגעים לאותו ענין וישמעו כאחד.
- (ד) ועדת ערעור צריכה, ככל האפשר, לדון ולפסוק בכל ערעור תוך חמשה עשר יום מתום תקופת הערעור.

24. סמכויות ועדת ערעור.

- ועדת ערעור רשאית לדחות את הערעור, או לבטל את ההחלטה או את הצו שעליו מערערים ולהחליט כל החלטה ולתת כל צו שועדת תעסוקה מוסמכת להם.

25. יועצים.

- (א) שר העבודה והביטוח העממי רשאי למנות יועץ לכל ועדת תעסוקה ולכל ועדת ערעור.
- (ב) הודעה על כל מינוי על פי סעיף זה תפורסם ברשומות.
- (ג) נתמנה יועץ לועדת תעסוקה או לועדת ערעור, יודיע יושב ראש הועדה ליועץ בעוד זמן על המועד של כל דיון בפני הועדה.
- (ד) היועץ רשאי להשתתף בכל דיוני הועדה בזכות דעה מייצגת.

(א) לוועדת תעסוקה ולועדת ערעור סמכויות כסמכויותיה של ועדת חקירה, שנתמנתה לפי פקודת ועדות החקירות, ושהוענקו לה כל הסמכויות שניתן להעניק לוועדת חקירה כזאת על פי סעיף 5 לפקודה האמורה.

(ב) ועדות תעסוקה וועדות ערעור לא יהיו קשורות בדקדוקי דיון ובדיני ראיה, אלא יפעלו בדרך שתיראה להן כמועילה ביותר לבירור השאלות השנויות במחלוקת.

(ג) כל ועדת תעסוקה וכל ועדת ערעור מחליטה את החלטותיה ברוב דעות.

(ד) כל ועדת תעסוקה וכל ועדת ערעור תקבע את סדרי דיוניה ועבודתה במידה שלא נקבעו בחוק זה ובתקנות שיוחקנו על פיו.

27. עבירה על צו תעסוקה.

(א) מי שנצטווה על ידי ועדת תעסוקה או על ידי ועדת ערעור (הנקרא בסעיף זה „נותן עבודה“) לקבל אדם (הנקרא בסעיף זה „עובד“) לעבודה בתאריך, בתנאים ובעבודה מסויימים, ולא קיים את הצו, הריהו:

(1) חייב לשלם לעובד פיצויים על ההפסד שנגרם לעובד מחמת אי-קיום הצו; סכום הפיצויים יהיה שווה לשכר שהעובד היה מקבל אילו קיים נותן העבודה את הצו והיה מעסיק את העובד כל התקופה שבה היה חייב להעסיקו; וכן —

(2) אשם בעבירה ודינו — קנס עד מאתיים וחמישים לירות ישראליות.

(ב) פיצויים על פי סעיף קטן (א) (1), רשאי העובד לתבעם מאת נותן העבודה בדרך תביעה אזרחית רגילה.

(ג) במשפט שבו נאשם אדם בעבירה על פי סעיף קטן (א) (2), הזכות בידי העובד לטעון, לקרוא לעדים ולחקור עדים; ובצאת הנאשם חייב בדין, רשאי בית המשפט, לפי בקשת העובד, לחייב את הנאשם, נוסף על כל קנס שיטיל עליו, לשלם לעובד את הפיצויים המגיעים לו על פי סעיף קטן (א) (1), והחלטה כזאת של בית המשפט דינה, בכל הנוגע להוצאה לפועל, כדין פסק דין סופי של בית משפט מוסמך.

(ד) אין לתבוע אדם לדין אזרחי או לדין פלילי לפי סעיף זה על אי-קיום צו של ועדת תעסוקה, אלא לאחר שחלפה תקופת הערעור על הצו, או — אם הוגש ערעור — לאחר שניתנה החלטה בערעור או לאחר שהמערער חזר בו מערעורו.

28. הוצאה לפועל של צו תשלום.

(א) נתנה ועדת תעסוקה או ועדת ערעור צו המחייב אדם לשלם לאחר סכום כפיצויים, הריהו סופי מיד לאחר שנרשם על ידי שר הבטחון בפנקס מיוחד למטרה זו, ודין הצו, בכל הנוגע להוצאה לפועל, כדין פסק דין סופי של בית משפט מוסמך.

(ב) הודעה על רישום צו בפנקס כאמור תישלח לצדדים.

¹ פרק כ"א, כרך א', עמ' 152

(ג) שר הבטחון לא ירשום צו של ועדת תעסוקה בפנקס כאמור אלא לאחר שחלף המועד להגשת ערעור על הצו, או – אם הוגש ערעור – לאחר שניתנה החלטה בערעור או לאחר שהמערער חזר בו מערעורו.

29. דין המוחזר לעבודה על פי צו.

תובע שנתקבל לעבודה בתוקף צו שניתן על ידי ועדת תעסוקה או על ידי ועדת ערעור, דינו כאילו נתקבל לעבודה בהתאם להוראות חוק זה החלות עליו.

30. סמכות בית משפט.

לא ייתבע אדם לדין בבית משפט, בין לדין אזרחי ובין לדין פלילי, בקשר לכל חובה שחוק זה מטיל עליו, מלבד במקרים שהדבר הורשה במפורש בחוק זה או בתקנות שיוקנו על פיו.

ס ר ק ש ש י: נ כ י מ ל ח מ ה ו ז כ ו י ו ת ק ד י מ ה ל ע ב ו ד ה

31. תקנות בדבר נכי מלחמה.

שר הבטחון רשאי, בהסכמת שר העבודה והביטוח העממי, להתקין תקנות, ובהן:
(א) להטיל חובה על נותני עבודה, או על סוגים מסוימים של נותני עבודה, להעסיק נכי מלחמה במכסה או במספר שיקבע בתקנות;
(ב) לייחד לנכי מלחמה סוגי עבודות במפעלים או התעסקויות מסוימות;
(ג) לקבוע את סדרי קבלת נכי מלחמה לעבודה ואת תנאי העסקתם;
(ד) לקבוע את הנוהל ואת התנאים בדבר רישום נכי מלחמה ואת דרכי קביעת התאמתם לעבודה;
(ה) לכוון רשויות מוסמכות לטיפול בענייני העסקת נכי מלחמה ולקבוע את סמכויותיהן.

32. צווים בדבר נכי מלחמה.

שר הבטחון רשאי, מפעם לפעם, בצו כללי או מיוחד, לחייב נותני עבודה, או סוגים מסוימים של נותני עבודה, להעסיק נכי מלחמה, במכסה או במספר שיקבע בצו.

33. תקנות בדבר זכות קדימה לעבודה.

שר הבטחון רשאי, בהסכמת שר העבודה והביטוח העממי, ולאחר התייעצות עם מרכז לשכות העבודה הכלליות, להתקין תקנות, ובהן:
(א) לקבוע כי לאחד מבני המשפחה של חייל תהיה, בתקופת שירותו הצבאי של החייל, זכות קדימה לקבלת עבודה במפעל שבו הועסק החייל סמוך לפני התגייסותו;

- (ב) לקבוע כי לחיילים משוחררים תהיה זכות קדימה לקבלת עבודה ;
 (ג) להורות הוראות להפעלת זכויות-הקדימה האמורות.

34. תחולת פרקים מסויימים.

הוראות הפרקים השני, השלישי, הרביעי והחמישי לא יחולו על תקנות שיוקמו ועל צווים שיינתנו לפי פרק זה ; אך משמעות המונח „בן משפחה“ בפרק זה היא כמשמעותו בסעיף 14.

פ ר ק ש ב י ע י : ה ו ר א ו ת ש ו נ ו ת

35. זכות קדימה בתביעה בפשיטת רגל.

(א) בין החובות שלפי סעיף 33 לפקודת פשיטת הרגל, 1936¹, סילוקם קודם לכל יתר החובות של פושט רגל, ייכלל כל סכום שפושט הרגל נצטווה על פי חוק זה לשלמו כפיצויים בגלל מעשה או אי-מעשה שאירע לפני שניתן נגדו הצו לקבלת נכסים, ואפילו ניתן צו השילום אחרי הצו לקבלת נכסים.

(ב) בין החובות שלפי החוק סילוקם קודם לכל יתר החובות בפירוקה של חברה, אגודה שיתופית או גוף משפטי אחר, ייכלל כל סכום שהחברה, האגודה השיתופית או הגוף המשפטי האחר, נצטוו על פי חוק זה לשלמו כפיצויים בגלל מעשה או אי-מעשה שאירע לפני התחלת הפירוק, ואפילו ניתן צו השילום אחרי התחלת הפירוק.

(ג) נתמנה מקבל נכסים מטעם בעלי אגרות-חוב של חברה המבוטחת בשיעבוד רובץ, או שבעלי אגרות-חוב או באי-כוחם תפסו רכוש של חברה הנתון בשיעבוד, ייכלל בין החובות שלפי סעיף 134 לפקודת החברות², סילוקם קודם לכל תביעה לסי-לוק הקרן והרבית של אגרות-החוב, כל סכום שהחברה נצטווה על פי חוק זה לשלמו כפיצויים בגלל מעשה או אי-מעשה שאירע לפני תאריך מינוי מקבל הנכסים או לפני תאריך תפיסת הרכוש כאמור, ואפילו ניתן צו השילום אחרי התאריך האמור.

36. הפרשות לקופות תגמולים וכו'.

(א) חייל ססמוך לפני התגיסותו היה עובד במפעל, ובעל המפעל ועובדיו, או בעל המפעל בלבד, נהגו לשלם תשלומים לקופת תגמולים או לקופת פנסיה או לקופה או לקרן כיוצא באלה (הנקראת בסעיף זה „קופה“), יהיו בעל המפעל והחשיל, או בעל המפעל בלבד, הכל לפי הענין, חייבים במשך התקופה שמיום התגיסותו של החייל ועד לקבלתו לעבודה במפעל על פי חוק זה, או — אם אין הוא מתקבל לעבודה על פי חוק זה — עד יום שחרורו — לשלם תשלומים לקופה בשיעורים שנהגו לשלם לפני התגיסותו של החייל ; ואין האמור בסעיף זה פוגע בהוראות סעיף 12.

¹ ע"ר מס' 500 מיום 24.1.36, חוס' 1, עמ' 21.
² פרק כ"ב, כרד א', עמ' 155.

(ב) לא שילם החייל את התשלומים במשך התקופה הנזכרת בסעיף קטן (א), לא יגרע הדבר מחובתו של בעל המפעל לשלם את התשלומים שהוא חייב בהם; אך החייל יהיה חייב לשלם אחרי שחרורו את תשלומיו, או את יתרתם שלא שולמה, תוך תקופה גדולה פי שלושה מתקופת שירותו הצבאי, ובעל המפעל יהיה רשאי לשלם את תשלומיו המקבילים בעת ובעונה אחת עם תשלומי החייל.

(ג) כל סכום שבעל המפעל או החייל חייב לשלם לקופה, דינו לכל דבר כדין תשלום המגיע כחוק לקופה.

(ד) התגייס בעל מפעל לשירות צבאי, והמפעל הפסיק את פעולתו במשך תקופת שירותו הצבאי או חלק ממנה, לא יחול סעיף זה על בעל המפעל ועובדיו לגבי התקופה שבה הפסיק המפעל את פעולתו כאמור.

37. התחמקות מחובות המוטלות לפי החוק.

(א) פיטר נותן עבודה עובד, שחובת הגיוס לשירות צבאי חלה עליו או צפויה לו בעתיד הקרוב, מתוך כוונה להתחמק מחובות שחוק זה מטיל עליו, ולאחר הפיטורים התגייס העובד, לא יהיה לפיטורים כל תוקף חוקי בכל הנוגע לזכויות ולחובות לפי חוק זה, וכל הזכויות הנתונות לעובד לפיו יעמדו בעינם כאילו לא פוטר וכאילו הוסיף להיות מועסק על ידי אותו נותן עבודה עד סמוך לפני התגייסותו.

(ב) על נותן העבודה זרואיה שהפיטורים לא באו מתוך כוונה להתחמק מחובות שחוק זה מטיל עליו.

38. תחולה למפרע.

(א) חוק זה יחול על חייל משוחרר ששוחרר לפני יום היכנס חוק זה לתקפו כאילו שוחרר באותו יום; אך אם היה חייל משוחרר כזה עובד קבוע במפעל סמוך לפני התגייסותו, והוא מועסק במפעל ביום היכנס חוק זה לתקפו, רואים אותו לצורך חוק זה כאילו נתקבל לעבודה במפעל על פי סעיף 6 באותו יום.

(ב) חוק זה יחול לגבי מי שהיה לנכה מלחמה לפני יום היכנס חוק זה לתקפו כאילו הטיפול הרפואי בו תם באותו יום.

(ג) חוק זה יחול לגבי בני משפחה של אדם שמת בשירות, כאמור בסעיף 14, לפני יום היכנס חוק זה לתקפו כאילו מת בשירות, כאמור, באותו יום.

39. גיוס מחדש.

חייל משוחרר שחזר והתגייס תוך שלושה חדשים מיום שחרורו, רואים את תקופת שירותו הראשונה כאילו נמשכה ללא הפסק עד תום תקופת שירותו השנייה.

40. הקלות שונות.

(א) שר הממונה על ביצוע כל חוק שהוא, רשאי, לאחר התייעצות עם שר הבטחון ושר העבודה והביטוח העממי —

(1) להתקין תקנות שתכליתן לפטור, בשלמות או באופן חלקי, חיילים

משוחררים או נכי מלחמה, או סוג מסויים שבהם, מדרישות אותו החוק, או מחובות, מתנאים ומהגבלות המוטלים על פיו ;
(2) להתקין תקנות אשר לפיהן תינתן לחיילים משוחררים או לנכי מלחמה, או לסוג מסויים שבהם, זכות קדימה לקבלת רשיונות לעסוק במקצוע, בתעשייה, במלאכה או במסחר.

(ב) לצורך סעיף זה רואים שר כממונה על ביצוע חוק, אם הוא נקבע בו במפורש כשר הממונה על ביצועו, או — כשהמדובר הוא בפקודה או בתקנות שעמדו בתקפן ביום ה' באייר תש"ח (14 במאי 1948) — אם נתונות בידו הסמכויות שהיו קודם בידי הנציב העליון או בידי הנציב העליון במועצתו על פי אותה הפקודה או אותן התקנות.

(ג) תקנות שיותקנו על ידי שר על פי סעיף זה כוחן עדיף מכוחו של כל חוק אחר.

(ד) בסעיף זה המונח „שר“ כולל את ראש הממשלה.

41. זכות עובד קבוע בשירות חלקי.

(א) עובד קבוע במפעל הנעדר מעבודתו לרגל שירות חלקי ואינו מקבל שכר בעד שירותו החלקי, או ששכר שירותו החלקי פחות משכרו הרגיל, זכאי לקבל מאת בעל המפעל בעד ימי היעדרו שכר רגיל או את הפרש בין שכרו הרגיל ובין שכר שירותו החלקי, הכל לפי הענין ; אולם בעל מפעל לא יהיה חייב לשלם לעובד שכר או הפרש שכר כאמור יותר מאשר בעד שנים עשר יום במשך שלושה חדשים.

(ב) שכר רגיל הוא השכר המשתלם לעובד בעד יום עבודה רגיל, בלי שעות נוספות.

(ג) שכר המגיע לעובד על פי סעיף קטן (א) דינו כדין חוב אזרחי בכל הנוגע לתביעה לדין.

(ד) היעדרו של עובד קבוע מעבודתו במפעל לרגל שירות חלקי לא יראו אותו כהפסקה בריצופות עבודתו במפעל, ואפילו תקופת היעדר עולה על שנים עשר יום במשך שלושה חדשים.

(ה) פטור נתן עבודה עובד מתוך כוונה להתחמק מחובות שסעיף זה מטיל עליו, יראו את הפיטורים כפיטורים שלא כדין.

42. ראיות.

(א) תעודה חתומה בידי רשות צבאית מוסמכת המעידה שאדם שרת בשירות צבאי או בשירות חלקי והמפרטת את תאריכי השירות, תשמש בכל דיון על פי חוק זה ראיה חותחת על תכנה.

(ב) תעודה חתומה בידי שני קצינים רפואיים המאשרת שאדם פלוני מת בשירות או שהוא נכה מלחמה, תשמש ראיה לכך בכל דיון לפי חוק זה, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

(ג) (1) רשות צבאית מוסמכת הוא ראש המטה הכללי וכל מי שנתמנה על ידיו לשמש רשות צבאית מוסמכת לצורך סעיף זה.
(2) קצין רפואי הוא קצין צבא־הגנה לישראל המורשה לעסוק ברפואה על פי פקודת המתעסקים ברפואה, 1947, ונתמנה על ידי ראש המטה הכללי להיות קצין רפואי לצורך סעיף זה.

(ד) מסמך שנראה מתוכו כי הוא תעודה כנוצר בסעיף קטן (א) או בסעיף קטן (ב), רואים אותו כתעודה כזאת, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

(ה) מסמך שנראה מתוכו כי הוא העתק מהחלטה או מצו של ועדת תעסוקה או של ועדת ערעור, מאושר כהעתק נכון על ידי שר הבטחון או על ידי מי שהוסמך על ידיו לכך, ישמש בכל דיון ראייה על ההחלטה או על הצו כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

(ו) אם בתביעה אזרחית או פלילית הנובעת מאי קיום צו של ועדת תעסוקה או של ועדת ערעור יוכח שניתן צו כאמור נגד אדם ששמו כשם הנתבע או הנאשם, יראו את הצו כאילו ניתן נגד הנתבע או הנאשם, כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר.

43. שמירת זכויות.

(א) חוק זה —

(1) לא יפגע בכל חוק, נוהג או חווה, קיבוצי או אחר, הנוגע לתנאי הפיטורים וההתפטרות של עובדים ולזכויותיהם בקשר לכך ;

(2) בא להוסיף על זכויות הקשורות בעבודה, ולא יפורש כפוגע בכל חוק, נוהג או חווה עבודה קיבוצי או אחר, או כגורע מהם.

(ב) המנייים להלן ייחשבו כעובדים שפוטר, לצורך קביעת זכויותיהם בקשר לפיטורים :

(1) חייל משוחרר אשר לו זכות להתקבל לעבודה על פי סעיף 6 ושהגיש בקשה על פי סעיף 7, אך לא נתקבל לעבודה ;

(2) נכה מלחמה שבזמן הקובע היה עובד במפעל ולא חזר לעבוד במפעל ;

(3) אדם שמת בשירות, כאמור בסעיף 14 ושבזמן הקובע היה עובד קבוע במפעל.

44. ביצוע ותקנות.

(א) שר הבטחון ממונה על ביצוע חוק זה.

(ב) שר הבטחון רשאי להעביר למפקח על תעסוקת חיילים משוחררים את בכל ענין הנוגע לביצועו של חוק זה ; ואין האמור בזה פוגע בהוראות סעיפים 31 ו־33.

¹ ע"ר מס' 1037 מיום 30.12.47, חוק' 1, עמ' 202.

45. מפקח על תעסוקת חיילים משוחררים.

(א) שר הבטחון רשאי למנות אדם להיות מפקח על תעסוקת חיילים משוחררים.
(ב) שר הבטחון רשאי להעביר למפקח על תעסוקת חיילים משוחררים את הסמכויות הנתונות לו על פי חוק זה, כולן או מקצתן. חוץ מן הסמכויות הנתונות לו על פי סעיפים 31/22, 33 ו-44.

(ג) כל מינוי וכל העברת סמכויות על פי סעיף זה יפורסמו ברשומות ותקפם מיום פרסומם. מלבד אם בגוף המינוי או העברת הסמכויות נקבע לכך תאריך מאוחר יותר.

46. תחילת תוקף.

תקפו של חוק זה הוא מיום ט"ז באייר תש"ט (15 במאי 1949).

